

ጥያቄና መልስ ስለ ኤችአይቪ ኤድስ

ኤችአይቪ ምንድነው?

ኤችአይቪ በስፋት የተሰራጨ በሽታ ሲሆን በግብረ ስጋ ግንኙነት፣ በተበከለ ደምና ከእናት ወደ ልጅ ይተላለፋል። ከላልታከሙት፣ የመከላከል አቅምን በማዳከም ለተለያዩ አይነት ህመሞች ያጋልጣል። እንዲሁም ህመሙን ካልታከሙት በጣም አደገኛ ነው። ኤችአይቪ በመላው አለም የሚገኝ ሲሆን በተወሰኑ ሀገሮች ደግሞ የተለመደ ነው።

ኤችአይቪን መመርመር አለብኝ?

ኤችአይቪ ከፍተኛ ስርጭት ካለበት ሀገር ከመጡ፣ ነጻ የኤችአይቪ ምርመራ ይቀርብሎታል። ምርመራው በፈቃደኝነት ነው። በኤችአይቪ የመጠቃት ከፍተኛ እድል ካሎት (እንዴት በኤችአይቪ ልያዝ ቻልኩ? የሚለውን ያጣቅሱ)፣ ነጻ የኤችአይቪ ምርመራ መጠየቅ ይችላሉ።

አሁን ባለው ውጤታማ ህክምና፣ የኤችአይቪ ህመምተኞች ያለ ከፍተኛ ህመም ረጅም እድሜን መኖር ይችላሉ። በ ኤችአይቪ እንደተያዙ ማወቅ ህክምናውን በተቻለ ፍጥነት ለማግኘት ይረዳል። የኤችአይቪ እንዳለበት ማወቅ ወደ ሌሎች ሰዎች እንዳያሰራጨም ያደርጋል።

ኤችአይቪ ኤድስ እንዴት ይሰራጫል?

ኤችአይቪ በደም ውስጥ የሚገኝና በተያዙት ላይ በሰውነታቸው ፈሳሽ ላይ ይገኛል። የግብረ ስጋ ግንኙነት ዋናው የመተላለፊያው መንገድ ሲሆን ጥንቃቄ በጎደለው በሴት ብልት/ፊንጢጣ የሚደረግ የግብረ ስጋ ግንኙነት አማካኝነት የትከሰታል። ያለ ኮንዶም በፊንጢጣ የሚደረግ የግብረ ስጋ ግንኙነት ከፍተኛ የማስያዝ እድል አለው። በኤችአይቪ የመያዝ እድልን የሚጨምረው ሌላው ነገር ደግሞ የአባላዘር በሽታ ካለበት ነው።

እንዲሁም ኤችአይቪ ሊተላለፍ የሚችለው ስሪንጆችን፣ መርፌዎችንና ሌሎች የመጠቀሚያ መሳሪያዎችን በመጋራት መድሀኒት የሚወስዱ ከሆነ ነው። ኤችአይቪ ካለበት ሰው ደም ልገሳ ማግኘት ኤችአይቪ እንዲይዝ ያደርጋል። አልፎ አልፎ ደም በተቀላቀለ ንፍጥ እና ሰውነት ላይ ባለ ቁስል ኤችአይቪ ይተላለፋል።

በዝርግዝና ላይ፣ በወሊድ ወቅትና ጡት በማጥባት ግዜ በሽታው ከእናትየው ወደ ህጻኑ የመተላለፍ አቅሙ 30 % ነው። ከወሊድ ወቅት በኋላ ባለው አንድ ሳምንት በሚደረግ ህክምና የመያዝ እድሉን ወደ 1 % የወረደ ነው። በኖርዌ ያሉ ሁሉም እርጉዝ ሴቶች የኤችአይቪ ምርመራ እድል ይቀርብላቸዋል።

የኤችአይቪ ምልክቶች ምንድናቸው?

በኤችአይቪ የተያዙ ሰዎች በመጀመሪያዎቹ ጥቂት አመታት ትንሽ ወይም ምንም አይነት ምልክት አይታይባቸውም። በተያዙ ከ 2-4 ሳምንታት ውስጥ፣ አንዳንዶች (ከተያዙት ውስጥ ግማሾቹ)፣ በ 3 ሳምንታት ውስጥ የሚጠፋ ቅድመ ህመም ያጋጥማቸዋል። ምልክቶቹም ትኩሳት፣ ጉንፋን እንደያዘው አይነት ያለ የጉሮሮ መከርከር፣ ሽፍታና የሰውነት ማበጥ ያጋጥመዋል። ከብዙ አመታት በኋላ፣ የሰውነት በሽታን የመከላከል አቅም መዳከም የተነሳ የተለያዩ አይነት በሽታዎች ይከሰታሉ።

ከኤችአይቪ እራሴን እንዴት መከላከል እችላለሁ?

እራሴን ከኤችአይቪ የመከላከልበት መንገድ በሴት ብልት ወይም በፊንጢጣ የግብረ ስጋ ግንኙነት ሲፈጸም ኮንዶም በመጠቀም ነው። ስሪንጅ የሚጠቀም ሰው በሙሉ ንጹ ስሪንጅና መርፌዎችን መምረጥ አለበት። የስሪንጅ እቃዎች ከሌሎች ጋር በጋራ መጠቀም አያስፈልግም።

በኤችአይቪ ፖዘቲቭ ከሆንኩ ምን አይነት ህክምና መከታተል አለብኝ?

ከኤችአይቪ ምርመራው ጋር በተያያዘ የውይይትና የምክር አገልግሎት ይቀርብሎታል። በኤችአይቪ ፖዘቲቭ (ይህም በኤችአይቪ ከተጠቁ) ከሆኑ፣ ወደ ህመምተኞች ልዩ ዶክተር ይላካሉ።

ህክምናው ነጻ ነው። ህክምናውን በቻሉት ፍጥነት ቀድመው እንዲጀምሩ እንመክራለን። በአሁኑ ጊዜ ቫይረሱን ሙሉ ለሙሉ ሊያጠፋ የሚችል ህክምና የለም። ህክምናው የሚያተኩረው የቫይረሱን በሰውነት ውስጥ መራባት ላይ ነው። ይህንን ህክምና የሚቀበሉ አብዛኛው ሰዎች የተለመደ አይነት ህይወት ይኖራቸዋል። ህክምናውም ለህይወት ዘመን በሙሉ የዘለቀ ይሆናል።